

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΘΕΣΕΩΝ ΕΒΕΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ

Προς τον Πρωθυπουργό
Προς τους Αρχηγούς των Κοινοβουλευτικών Κομμάτων

Η συζήτηση για τη Συνταγματική Αναθεώρηση αποτελεί κορυφαία θεσμική στιγμή για τη χώρα. Δεν αφορά μόνο την οργάνωση της πολιτείας. Αφορά το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινηθεί η Ελλάδα τις επόμενες δεκαετίες: την ποιότητα της Δημοκρατίας, την αξιοπιστία των θεσμών, τη σχέση κράτους – πολίτη, τη λειτουργία της Δικαιοσύνης, τη φορολογική σταθερότητα, την προστασία της περιουσίας, την εκπαίδευση, την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και την παραγωγική προοπτική της χώρας.

Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών, ως θεσμικός εκπρόσωπος της επιχειρηματικής κοινότητας της πρωτεύουσας και ως φορέας που εκφράζει χιλιάδες επιχειρήσεις, μικρές, μεσαίες και μεγάλες, θεωρεί ότι η Συνταγματική Αναθεώρηση πρέπει να αντιμετωπιστεί ως εθνική ευκαιρία θεσμικής και παραγωγικής επανεκκίνησης.

Η χώρα έχει ανάγκη από ένα Σύνταγμα που θα προστατεύει τα δικαιώματα, θα εγγυάται τη λογοδοσία, θα ενισχύει την κοινωνική συνοχή, αλλά ταυτόχρονα θα δημιουργεί σταθερούς και αξιόπιστους κανόνες για την ανάπτυξη, τις επενδύσεις, την εργασία και την καινοτομία.

Η επιχειρηματικότητα δεν ζητά προνομιακή μεταχείριση. Ζητά κανόνες. Ζητά σταθερότητα. Ζητά γρήγορη Δικαιοσύνη. Ζητά ένα κράτος που λειτουργεί. Ζητά ένα εκπαιδευτικό σύστημα που συνδέεται με την παραγωγή. Ζητά φορολογική ασφάλεια. Ζητά θεσμούς που εμπνέουν εμπιστοσύνη.

Με αυτή την αφετηρία, το ΕΒΕΑ καταθέτει το παρόν υπόμνημα θέσεων, με στόχο να συμβάλει με θεσμικό, υπεύθυνο και συναινετικό τρόπο στον δημόσιο διάλογο.

1. Η Συνταγματική Αναθεώρηση να αποτελέσει πεδίο εθνικής συνεννόησης

Το ΕΒΕΑ θεωρεί ότι η Συνταγματική Αναθεώρηση δεν πρέπει να περιοριστεί σε μια αντιπαράθεση κομματικών ταυτοτήτων. Το Σύνταγμα ανήκει στους πολίτες και δεσμεύει το μέλλον της χώρας πέρα από εκλογικούς κύκλους.

Για τον λόγο αυτό, ζητούμε από την Κυβέρνηση και από όλα τα κοινοβουλευτικά κόμματα να επιδιώξουν τη μέγιστη δυνατή συναίνεση σε ζητήματα που αφορούν:

- την ποιότητα της Δημοκρατίας,
- την ανεξαρτησία και ταχύτητα της Δικαιοσύνης,
- τη φορολογική ασφάλεια,
- την προστασία της περιουσίας,
- την καλή νομοθέτηση,
- την αξιολόγηση του κράτους,
- την εκπαίδευση και τις δεξιότητες,
- την τεχνολογία και την Τεχνητή Νοημοσύνη,
- την κλιματική προσαρμογή,
- την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας.

Το ΕΒΕΑ υποστηρίζει κάθε πρωτοβουλία που μετατρέπει τη Συνταγματική Αναθεώρηση σε διαδικασία εθνικής ωριμότητας και όχι σε ευκαιρία μικροκομματικής σύγκρουσης.

2. Φορολογική ασφάλεια και προβλεψιμότητα

Η φορολογική σταθερότητα αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη. Καμία επιχείρηση, ελληνική ή ξένη, μικρή ή μεγάλη, δεν μπορεί να σχεδιάσει επενδύσεις, προσλήψεις, εξαγωγική επέκταση ή τεχνολογικό μετασχηματισμό όταν δεν γνωρίζει τους κανόνες του παιχνιδιού.

Το ΕΒΕΑ θεωρεί κρίσιμη τη συνταγματική κατοχύρωση της αρχής ότι δεν μπορεί να επιβάλλεται φορολογική ή άλλη οικονομική επιβάρυνση με αναδρομική ισχύ, παρά μόνο σε απολύτως εξαιρετικές περιπτώσεις, με αυστηρή αιτιολόγηση δημοσίου συμφέροντος και με σεβασμό στην αρχή της αναλογικότητας.

Παράλληλα, υποστηρίζουμε την πρόβλεψη σταθερού φορολογικού πλαισίου για στρατηγικές επενδύσεις, αλλά επισημαίνουμε ότι η φορολογική σταθερότητα δεν πρέπει να αφορά μόνο τις μεγάλες επενδύσεις. Πρέπει να αφορά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που αποτελούν τη βάση της ελληνικής οικονομίας.

Πρόταση ΕΒΕΑ:

Κάθε νέο φορολογικό ή ασφαλιστικό μέτρο που επηρεάζει τις επιχειρήσεις να συνοδεύεται υποχρεωτικά από:

1. έκθεση οικονομικών επιπτώσεων,
2. ειδική αξιολόγηση επιπτώσεων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις,

3. πραγματική διαβούλευση με τους θεσμικούς παραγωγικούς φορείς,
4. εύλογη μεταβατική περίοδο εφαρμογής.

Η χώρα χρειάζεται ένα φορολογικό περιβάλλον που δεν θα αιφνιδιάζει, αλλά θα ενθαρρύνει την παραγωγή, την εργασία και την επένδυση.

3. Προστασία της περιουσίας και της επιχειρηματικής αξίας

Η έννοια της περιουσίας στη σύγχρονη οικονομία δεν περιορίζεται πλέον μόνο στην ακίνητη ιδιοκτησία. Για μια επιχείρηση, περιουσία είναι το ακίνητο, ο εξοπλισμός, οι μετοχές, τα εμπορικά σήματα, η πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία, η τεχνογνωσία, η φήμη, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, τα δικαιώματα και οι δυνατότητες αξιοποίησης μιας επένδυσης.

Το ΕΒΕΑ υποστηρίζει τη διεύρυνση της συνταγματικής προστασίας από την «ιδιοκτησία» στην ευρύτερη έννοια της «περιουσίας», με τρόπο που να καλύπτει και την επιχειρηματική και άυλη περιουσία.

Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης το ζήτημα των περιορισμών που επιβάλλονται από το κράτος χωρίς τυπική απαλλοτρίωση, αλλά με ουσιαστική μείωση της οικονομικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου.

Αυτό αφορά, μεταξύ άλλων:

- πολεοδομικές δεσμεύσεις,
- περιορισμούς χρήσης γης,
- περιβαλλοντικές δεσμεύσεις,
- καθυστερήσεις στον χωροταξικό σχεδιασμό,
- αδυναμία αξιοποίησης ακινήτων λόγω διοικητικών εκκρεμοτήτων.

Πρόταση ΕΒΕΑ:

Όταν το κράτος επιβάλλει περιορισμούς που μειώνουν ουσιαστικά την αξία ή τη δυνατότητα αξιοποίησης περιουσίας, να προβλέπεται θεσμικός μηχανισμός δίκαιης αποζημίωσης, αντιστάθμισης ή ισοδύναμης λύσης.

Η προστασία της περιουσίας δεν είναι μόνο ατομικό δικαίωμα. Είναι προϋπόθεση εμπιστοσύνης στην οικονομία.

4. Ταχύτερη, ανεξάρτητη και αποτελεσματική Δικαιοσύνη

Η καθυστέρηση στην απονομή της Δικαιοσύνης αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για την επιχειρηματικότητα, τις επενδύσεις και την εμπιστοσύνη στους θεσμούς.

Για την αγορά, η καθυστερημένη Δικαιοσύνη σημαίνει:

- αβεβαιότητα,
- υψηλότερο κόστος,
- καθυστερημένες επενδύσεις,
- μπλοκαρισμένες συναλλαγές,
- αδυναμία είσπραξης απαιτήσεων,
- αποθάρρυνση ξένων επενδυτών.

Το ΕΒΕΑ υποστηρίζει κάθε συνταγματική και θεσμική αλλαγή που ενισχύει την ανεξαρτησία, την ταχύτητα, τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης.

Προτάσεις ΕΒΕΑ:

1. Εξειδικευμένη και ταχύτερη εκδίκαση εμπορικών, φορολογικών και επενδυτικών διαφορών.
2. Πλήρης ψηφιοποίηση της δικαστικής διαδικασίας.
3. Δεσμευτικά χρονοδιαγράμματα για κρίσιμες κατηγορίες οικονομικών υποθέσεων.
4. Ενίσχυση της διαμεσολάβησης, της διαιτησίας και των εναλλακτικών μορφών επίλυσης διαφορών.
5. Εξειδίκευση δικαστικών λειτουργιών σε οικονομικές, χρηματοοικονομικές και τεχνολογικές υποθέσεις.
6. Θεσμικές εγγυήσεις για την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης από την εκτελεστική εξουσία.

Δεν μπορεί να υπάρξει ισχυρή οικονομία χωρίς γρήγορη και αξιόπιστη Δικαιοσύνη.

5. Δημόσια Διοίκηση, αξιολόγηση και λογοδοσία

Η σχέση κράτους και επιχείρησης παραμένει ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες ανταγωνιστικότητας της χώρας. Η επιχειρηματικότητα χρειάζεται ένα Δημόσιο που δεν θα λειτουργεί ως τροχοπέδη, αλλά ως αξιόπιστος θεσμικός εταίρος.

Το ΕΒΕΑ υποστηρίζει την ενίσχυση της αξιολόγησης στο Δημόσιο, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή θα βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια, ψηφιακά δεδομένα, διαφάνεια και θεσμικές εγγυήσεις.

Η αξιολόγηση δεν πρέπει να είναι τιμωρητική ούτε πελατειακή. Πρέπει να είναι εργαλείο βελτίωσης υπηρεσιών, επιβράβευσης των ικανών, εντοπισμού δυσλειτουργιών και καλύτερης εξυπηρέτησης πολιτών και επιχειρήσεων.

Πρόταση ΕΒΕΑ:

Να κατοχυρωθεί θεσμικά η υποχρέωση της Δημόσιας Διοίκησης να λειτουργεί με:

- μετρήσιμους χρόνους απόκρισης,
- ψηφιακή ιχνηλασιμότητα αιτημάτων,
- σαφή ευθύνη για καθυστερήσεις,
- αξιολόγηση υπηρεσιών από πολίτες και επιχειρήσεις,
- απλοποίηση αδειοδοτήσεων,
- διαφάνεια στη διοικητική διαδικασία.

Το κράτος πρέπει να αξιολογείται όχι από τις προθέσεις του, αλλά από το αποτέλεσμα που παράγει.

6. Καλή νομοθέτηση και ουσιαστική διαβούλευση

Ένα από τα διαχρονικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας είναι η πολυνομία, η κακονομία και οι συνεχείς αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο. Η επιχείρηση δεν μπορεί να λειτουργεί σε ένα περιβάλλον διαρκών τροπολογιών, ασάφειας, επικαλύψεων και ερμηνευτικής αβεβαιότητας.

Το ΕΒΕΑ ζητά η καλή νομοθέτηση να αποτελέσει ουσιαστική συνταγματική αρχή.

Πρόταση ΕΒΕΑ:

Για κάθε νομοσχέδιο που επηρεάζει την οικονομία και την επιχειρηματικότητα να προβλέπονται υποχρεωτικά:

- ανάλυση επιπτώσεων στην ανταγωνιστικότητα,
- ειδικός έλεγχος επιπτώσεων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις,
- εκτίμηση διοικητικού κόστους συμμόρφωσης,
- δημόσια και ουσιαστική διαβούλευση με τους παραγωγικούς φορείς,
- αξιολόγηση εφαρμογής μετά την ψήφιση του νόμου.

Η αγορά δεν ζητά να νομοθετεί στη θέση της Βουλής. Ζητά να ακούγεται πριν από τη νομοθέτηση, ώστε οι νόμοι να είναι εφαρμόσιμοι, δίκαιοι και αποτελεσματικοί.

7. Ανώτατη εκπαίδευση, δεξιότητες και παραγωγικό μοντέλο

Η αναθεώρηση του πλαισίου για την ανώτατη εκπαίδευση πρέπει να συνδεθεί με το μεγάλο εθνικό ζητούμενο: πώς η Ελλάδα θα κρατήσει τους νέους της, θα προσελκύσει ταλέντο, θα ενισχύσει την έρευνα και θα συνδέσει τη γνώση με την παραγωγή.

Το ΕΒΕΑ υποστηρίζει τη δυνατότητα ανάπτυξης μη κρατικών, μη κερδοσκοπικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, με αυστηρή πιστοποίηση, ανεξάρτητη εποπτεία και υψηλά ακαδημαϊκά κριτήρια.

Ταυτόχρονα, θεωρούμε απολύτως αναγκαία την ενίσχυση του δημόσιου πανεπιστημίου. Η συζήτηση δεν πρέπει να εμφανιστεί ως αντιπαράθεση δημόσιου και μη κρατικού πανεπιστημίου. Η πραγματική πρόκληση είναι να δημιουργηθεί ένα συνολικά καλύτερο οικοσύστημα γνώσης, δεξιοτήτων, έρευνας και καινοτομίας.

Θέσεις ΕΒΕΑ:

- Ισχυρό δημόσιο πανεπιστήμιο.
- Ποιοτικά μη κρατικά, μη κερδοσκοπικά ιδρύματα με αυστηρή εποπτεία.
- Διασύνδεση πανεπιστημίων με επιχειρήσεις, ερευνητικά κέντρα και αγορά εργασίας.
- Προγράμματα σπουδών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της νέας οικονομίας.
- Ενίσχυση επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης.
- Συμμετοχή των παραγωγικών φορέων στον εθνικό σχεδιασμό δεξιοτήτων.

Η Ελλάδα δεν μπορεί να αλλάξει παραγωγικό μοντέλο χωρίς να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο παράγει, αξιοποιεί και συνδέει τη γνώση με την οικονομία.

8. Τεχνητή Νοημοσύνη, ψηφιακή μετάβαση και καινοτομία

Η Τεχνητή Νοημοσύνη, τα δεδομένα, η αυτοματοποίηση και οι νέες τεχνολογίες μετασχηματίζουν την οικονομία, την εργασία, τη διοίκηση και τη Δημοκρατία. Το Σύνταγμα της νέας εποχής πρέπει να αναγνωρίζει αυτή την πραγματικότητα.

Το ΕΒΕΑ υποστηρίζει την εισαγωγή θεσμικών αρχών που θα διασφαλίζουν ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη θα αξιοποιείται με τρόπο που υπηρετεί τον άνθρωπο, την ελευθερία, την παραγωγικότητα, τη διαφάνεια και την κοινωνική ευημερία.

Προτάσεις ΕΒΕΑ:

- Διαφανής χρήση αλγοριθμικών συστημάτων από το Δημόσιο.
- Προστασία προσωπικών και επιχειρηματικών δεδομένων.
- Αξιοποίηση της Τεχνητής Νοημοσύνης για μείωση γραφειοκρατίας.
- Προγράμματα στήριξης ΜΜΕ για ψηφιακό μετασχηματισμό.

- Ψηφιακή διοίκηση με λιγότερα δικαιολογητικά, περισσότερη διαλειτουργικότητα και σαφείς χρόνους εξυπηρέτησης.

Η τεχνολογία πρέπει να γίνει εργαλείο απελευθέρωσης παραγωγικών δυνάμεων, όχι νέα πηγή αποκλεισμών ή αδιαφάνειας.

9. Κλιματική μετάβαση με οικονομικό ρεαλισμό

Η κλιματική κρίση αποτελεί πραγματική απειλή για την οικονομία, τις υποδομές, την ασφάλεια, την παραγωγή και την ποιότητα ζωής. Το ΕΒΕΑ υποστηρίζει την ενίσχυση της περιβαλλοντικής και κλιματικής διάστασης του Συντάγματος.

Ωστόσο, η πράσινη μετάβαση πρέπει να είναι δίκαιη, ρεαλιστική και εφαρμόσιμη. Δεν μπορεί να μετατρέπεται σε ανεξέλεγκτο κόστος για τις επιχειρήσεις, ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες, χωρίς χρηματοδοτικά εργαλεία, τεχνική υποστήριξη και μεταβατικές περιόδους.

Θέση ΕΒΕΑ:

Ναι στην κλιματική ευθύνη. Ναι στην πράσινη μετάβαση. Αλλά με όρους ανταγωνιστικότητας, ενεργειακής ασφάλειας και οικονομικής βιωσιμότητας.

Προτάσεις ΕΒΕΑ:

- Χρηματοδοτικά εργαλεία για ενεργειακή αναβάθμιση επιχειρήσεων.
- Επιτάχυνση αδειοδοτήσεων ΑΠΕ και αποθήκευσης ενέργειας.
- Στήριξη ΜΜΕ στη συμμόρφωση με περιβαλλοντικές υποχρεώσεις.
- Προστασία επιχειρήσεων από υπέρμετρο ενεργειακό κόστος.
- Ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας και της πράσινης καινοτομίας.
- Σύνδεση περιβαλλοντικών κανόνων με πραγματική δυνατότητα εφαρμογής.

Η πράσινη μετάβαση πρέπει να είναι ευκαιρία παραγωγικού μετασχηματισμού και όχι παράγοντας αποβιομηχάνισης ή απώλειας ανταγωνιστικότητας.

10. Αυτοδιοίκηση, τοπική ανάπτυξη και δημοσιονομική υπευθυνότητα

Η τοπική αυτοδιοίκηση έχει κρίσιμο ρόλο στην καθημερινότητα των επιχειρήσεων. Άδειες, καθαριότητα, κυκλοφορία, δημοτικά τέλη, τοπικές υποδομές, πολεοδομικός σχεδιασμός, κοινόχρηστοι χώροι και ψηφιακές υπηρεσίες επηρεάζουν άμεσα την οικονομική δραστηριότητα.

Το ΕΒΕΑ υποστηρίζει την ενίσχυση της αυτοδιοίκησης, αλλά με καθαρές αρμοδιότητες, επαρκείς πόρους, διαφάνεια και λογοδοσία.

Πρόταση ΕΒΕΑ:

Καμία νέα αρμοδιότητα να μη μεταφέρεται στην αυτοδιοίκηση χωρίς τους αντίστοιχους πόρους και χωρίς μηχανισμό αξιολόγησης αποτελεσμάτων.

Παράλληλα, οι ΟΤΑ πρέπει να εφαρμόζουν κανόνες δημοσιονομικής υπευθυνότητας, ώστε να μη μετακυλίεται ανεξέλεγκτα το κόστος σε πολίτες και επιχειρήσεις μέσω τελών και επιβαρύνσεων.

Η τοπική ανάπτυξη απαιτεί ισχυρή αυτοδιοίκηση, αλλά και αυτοδιοίκηση που λογοδοτεί.

11. Πολιτικό σύστημα, κυβερνησιμότητα και εμπιστοσύνη

Το ΕΒΕΑ δεν παρεμβαίνει κομματικά στη συζήτηση για το εκλογικό σύστημα. Ωστόσο, οφείλει να επισημάνει ότι η οικονομία χρειάζεται πολιτική σταθερότητα, θεσμική συνέχεια και προβλέψιμους κανόνες.

Η σταθερότητα, όμως, πρέπει να συνδυάζεται με δημοκρατική αντιπροσώπευση, λογοδοσία και εμπιστοσύνη των πολιτών.

Θέση ΕΒΕΑ:

Το εκλογικό σύστημα πρέπει να διασφαλίζει ταυτόχρονα κυβερνησιμότητα και αντιπροσώπευση, χωρίς συνεχείς αλλαγές που υπαγορεύονται από τη συγκυρία.

Η χώρα χρειάζεται σταθερούς θεσμούς, όχι θεσμικούς κανόνες που αλλάζουν ανάλογα με τον εκλογικό κύκλο.

Τελική θέση

Η Ελλάδα έχει κάνει σημαντικά βήματα τα τελευταία χρόνια. Παραμένει, όμως, μπροστά σε μεγάλες προκλήσεις: παραγωγικότητα, δημογραφικό, δεξιότητες, κλιματική προσαρμογή, τεχνολογική μετάβαση, ενεργειακό κόστος, ταχύτητα Δικαιοσύνης, ποιότητα Δημόσιας Διοίκησης, θεσμική εμπιστοσύνη.

Η Συνταγματική Αναθεώρηση μπορεί να γίνει το θεμέλιο ενός νέου παραγωγικού και θεσμικού συμβολαίου.

Ενός συμβολαίου που θα αναγνωρίζει ότι:

- η ανάπτυξη χρειάζεται σταθερούς κανόνες,
- η επιχειρηματικότητα δημιουργεί θέσεις εργασίας και κοινωνικό πλούτο,
- η φορολογική ασφάλεια είναι προϋπόθεση επενδύσεων,
- η γρήγορη Δικαιοσύνη είναι θεμέλιο εμπιστοσύνης,
- το Δημόσιο πρέπει να υπηρετεί και να αξιολογείται,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

- η εκπαίδευση πρέπει να συνδεθεί με το μέλλον της εργασίας,
- η τεχνολογία πρέπει να υπηρετεί τον άνθρωπο,
- η πράσινη μετάβαση πρέπει να είναι δίκαιη και εφαρμόσιμη,
- οι θεσμοί πρέπει να ενώνουν και όχι να διχάζουν.

Η Συνταγματική Αναθεώρηση αποτελεί ευκαιρία να διαμορφωθούν οι σταθερές πάνω στις οποίες θα στηριχθεί η Ελλάδα των επόμενων δεκαετιών: μια Ελλάδα με ισχυρούς θεσμούς, ταχύτερη Δικαιοσύνη, αποτελεσματικό κράτος, σύγχρονη εκπαίδευση, φορολογική ασφάλεια, προστασία της περιουσίας, βιώσιμη ανάπτυξη και οικονομία ανοιχτή στην καινοτομία και την παραγωγή.

Το ΕΒΕΑ, με αίσθημα ευθύνης απέναντι στις επιχειρήσεις, στους εργαζόμενους και στην κοινωνία, δηλώνει την ετοιμότητά του να συμβάλει θεσμικά, τεκμηριωμένα και υπεύθυνα στη διαδικασία της Συνταγματικής Αναθεώρησης, με στόχο μια αναθεώρηση που θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη, θα απελευθερώσει τις παραγωγικές δυνάμεις της χώρας και θα αποτελέσει κοινό τόπο εθνικής συνεννόησης, θεσμικής ωριμότητας και αναπτυξιακής προοπτικής.